

Pagbasa at Pagsusuri ng Teksto

I. Ano ang Pagsusuri

- Ang **pagsusuri** ay maingat, sistematiko, at masusing paghimay ng isang bagay.
- Layunin nitong **maunawaan, matukoy, at mapahalagahan** ang mahahalagang bahagi, elemento, ugnayan, at kahulugan.
- Maaaring suriin ang: teksto, pangyayari, datos, akda, sitwasyon, o problema.

II. Ano ang Teksto

- Ang **teksto** ay anumang uri ng nakasulat o nakaimprentang materyal.
- Layunin: magpahayag ng **ideya, impormasyon, damdamin, o mensahe**.
- Binubuo ng mga salita, pangungusap, talata, o simbolo na nagbibigay-kahulugan kapag binasa.

III. Kahulugan ng Pagbasa (Iba't Ibang Awtor)

1. **International Reading Association**
 - Pagkuha ng kahulugan mula sa nakatalang titik o simbolo.
2. **Frank Smith**
 - Ang pagbasa ay **pagtatanong** sa teksto; ang pag-unawa ay pagsagot sa tanong ng mambabasa.
3. **Kenneth Goodman (1967)**
 - Ang pagbasa ay isang **psycholinguistic guessing game**; interaksyon ng wika at pag-iisip.
4. **Coady (1979)**
 - Kailangang maiugnay ng mambabasa ang **dating kaalaman** sa bagong impormasyon upang maunawaan ang teksto.
5. **G. James Lee Valentine (2000)**
 - "Ang pagbasa ay **pinakapagkain ng utak**."
6. **Cecilia S. Austero et al.**
 - Pagkilala at pagkuha ng ideya mula sa nakalimbag na simbolo; pag-unawa sa wika ng awtor.
7. **William Morris**
 - Pagkilala sa kahulugan ng mga nakasulat na salita.
8. **Webster's Dictionary**
 - Gawaing bumabasa at umuunawa sa kahulugan ng aklat o sulatin.

9. Angeles, Feliciano S.

- Maayos at tiyak na pagkilala sa pagsasama-sama ng salita upang makabuo ng kahulugan.

10. Silvey

- Pagbibigay-kahulugan sa nakalimbag batay sa pagkakasulat ng awtor; pag-unawa gamit ang sariling kaalaman.

IV. Dagdag na Kaalaman sa Pagbasa (Mary Joy Castillo et al.)

1. Ang pagbasa ay malawak na prosesong may kinalaman sa **kakayahang pangkaisipan**.
2. Isa rin itong proseso ng **pagkatuto ng wika at pakikipagtalastasan**.
3. Pagbibigay-kahulugan sa nakalimbag upang makabuo ng diwa.

V. Proseso ng Pagbasa

- Pag-alam at pag-unawa sa kahulugan ng mga nakalimbag na datos.
- Pagpapalutang ng **nakatagong kahulugan** ng teksto.
- Pagbuo ng kahulugan batay sa **dating kaalaman** ng mambabasa.
- Paghahanap ng **mas malalim na kahulugan** sa binabasa.

VI. Kasanayang Dapat Taglayin ng Mambabasa

1. Literacy Awareness

- Kaalamang:
 - ang wikang binabasa ay may kahulugan,
 - may paraan ng pagsulat at pagbasa,
 - may tiyak na bahagi na dapat unawain upang maunawaan ang teksto.

2. Decoding Skills

- Kakayahang makilala ang mga titik at ang tunog nito (ponolohiya, intonasyon).
- Tumutulong sa pagbibigay ng tamang kahulugan sa salita.

3. Language Factors

- a. **Ponolohiya** – kaalamang makilala ang tunog at bigkas ng wika.
- b. **Kaalaman sa Salita** – pagkilala sa salitang may iba't ibang kahulugan depende sa wika.
- c. **Istruktura ng Diskurso** – paano binubuo ang pahayag, pati intonasyon.
- d. **Tuntuning Pampalaugnayan** – paano pinag-uugnay ang salita, pangungusap, at talata.

4. Cognition Factors

- Kaalaman sa mga pangyayari** sa paligid.
- Pagpapatili ng atensyon** habang nagbabasa.
- Pag-oorganisa** ng datos ayon sa teksto.
- Pag-alala** ng impormasyon.
- Kakayahang magpaliwanag** at makapag-analisa kung alin ang mahalaga, totoo, at balido.

VII. Kahalagahan ng Pagbasa Pangunahing Layunin

- **Maunawaan** ang impormasyon at ideya sa kapaligiran o teksto.

Bakit mahalaga ang pagbabasa?

1. Nadadagdagan ang kaalaman.
2. Napapalawak ang talasalitaan.
3. Nakararating sa mga lugar na di pa nararating (sa imahinasyon).
4. Nahuhubog ang kaisipan at paninindigan.
5. Nakakakuha ng mahahalagang impormasyon.
6. Nakatutulong sa mabibigat na suliranin at damdamin.
7. Nagbibigay inspirasyon mula sa karanasan ng iba.

VIII. Mga Dahilan Kung Bakit Nagbabasa ang Tao

1. Para malibang.
2. Para matuto.
3. Para makapaghanapbuhay.
4. Para makagawa ng tamang desisyon.
5. Para matukoy ang direksyon.
6. Para mapanatili ang ugnayan sa pamilya at kaibigan.
7. Para maunawaan ang lipunan at mundo.

IX. Katangian ng Pagbasa (Villamin, 1998)

1. **Isang prosesong malamlam ngunit komplikado**
– Nagsasangkot ng pandama, pag-unawa, kakayahang magsagawa, at interpretasyon.
2. **Ginintuang susi sa kaalaman at kasiyahan**
– Nagbubukas ng pinto tungo sa pagkatuto at nagbibigay-aliw.
3. **Pinakaubod ng kaligayahan ng tao**
– Maaaring maging pinagmumulan ng personal na tuwa.
4. **Aktibong usapan ng manunulat at mambabasa**
– May interaksyon sa pagpapalitan ng ideya at kahulugan.

5. Daan ng pagmumuni-muni

- Nagbibigay pagkakataon upang pagnilayan ang mundo at mga hindi pa nalalaman.

X. Mga Estilo sa Pagbasa

A. Iskiming

- Mabilisang pagbasa upang makuha ang **pangkalahatang ideya**.
- Binabasa lamang ang pamagat, headings, at unang pangungusap ng talata.

B. Iskaning

- Paghanap lamang ng **tiyak na impormasyon** (pangalan, petsa, numero).
- Hindi binabasa ang buong materyal.

C. Malalim na Pagbabasa (Detailed Reading)

- Mas interaktib at masusing pagbasa.
- Layunin: **maunawaan ang konsepto, argumento, at lohika** ng teksto.

XI. Mga Proseso ng Pagbasa

1. Persepsyon

- Pagkilala at pagtukoy ng mga nakalimbag na simbolo; pagbigkas ng tunog.

2. Komprehensyon

- Pag-unawa sa kahulugan ng mga salita o simbolo.

3. Reaksyon

- Nagbibigay-hatol sa katumpakan, kahusayan, at halaga ng teksto.

4. Integrasyon

- Pagsasama ng dating kaalaman at bagong impormasyon mula sa binasa.

XII. Kaantasan ng Pagbasa

A. Primaryang Antas (Elementary)

- Pinakamababang antas.
- Tinutukoy ang mga **datos at partikular na impormasyon**.

B. Mapagsiyasat na Antas (Inspectional)

- Mabilis ngunit makabuluhang pagrepaso.
- Nauunawaan ang **kabuuang ideya** at nabibigyan ng paunang impresyon.
- Nakakatulong para malaman kung dapat bang basahin nang mas malalim.

C. Analitikal na Antas (Analytical)

- Mapanuri at kritikal na pagbasa.

- Layunin: **malalimang unawain** ang kahulugan, layunin, pananaw ng manunulat.

D. Sintopikal na Antas (Syntopical)

- Galing sa “syntopicon” (koleksiyon ng mga paksa).
- Paghahambing at pagsusuri ng **iba’t ibang akda** na may magkakaugnay na tema.
- Pinakamataas na antas ng pagbasa.

XIII. Mga Hakbang sa Pagbasa

(Pareho sa Proseso, pero ginagamit bilang hakbang o steps)

1. **Persepsyon** – Pagkilala sa simbolo at tunog.
2. **Komprehensyon** – Pag-unawa sa kahulugan.
3. **Reaksyon** – Paghuhusga at pagdama sa nilalaman.
4. **Integrasyon** – Pag-uugnay ng lumang kaalaman sa bagong impormasyon.

XIV. Paraan / Teknik ng Pagbasa

1. Iskaning (Palaktaw na Pagbasa)

- Paghanap ng mahahalagang salita, pamagat, at subtitle.
- Ginagamitan ng **palaktaw-laktaw** na pagbubuklat.

2. Iskiming

- Mabilisang pagbasa para sa pangkalahatang ideya.
- Ginagamit upang makita kung may mahalagang impormasyon.

3. Previewing

- Pagsusuri sa **kabuuan, estilo, at wika** ng teksto bago basahin nang buo.

4. Kaswal na Pagbasa

- Pampalipas oras lamang; hindi seryoso o masusi.

5. Masuring Pagbasa

- Maingat at malalim na pagbasa para lubos na maunawaan ang nilalaman.

6. Pagbasang May Pagtatala

- May kasamang **highlighting, pagsulat ng notes, pagkuha ng mahahalagang detalye**.

XV. Mga Teorya sa Pagbasa

A. Teoryang Bottom-Up

1. **Tradisyonal na pagbasa**
– Nakatuon sa *behaviorist theory* na ang kapaligiran ang humuhubog sa pag-unawa.
2. **Pagkilala sa mga simbolo tungo sa tunog**
– Ang pagbasa ay nagsisimula sa pagkilala ng **titik** → **salita** → **parirala** → **pangungusap** bago unawain ang kahulugan.
3. **Teksto → Mambabasa (bottom → up)**
– Ang kahulugan ay nagmumula sa teksto patungo sa mambabasa.
4. **Pokus sa salita at teksto**
– Pinakamahalaga ang pagkilala sa salita bilang batayan ng pag-unawa.

B. Teoryang Top-Down

1. **Mambabasa bilang aktibong partisipant**
– Taglay ng mambabasa ang dating kaalaman at kakayahan sa wika na ginagamit sa pag-unawa.
2. **Inside-out / conceptually-driven**
– Nagsisimula ang impormasyon sa mambabasa patungo sa teksto.
3. **Dating kaalaman → Pagbasa**
– Ang interpretasyon ay heavily nakabatay sa background knowledge ng mambabasa.

C. Teoryang Interaktib

1. **Pagsasanib ng Top-Down at Bottom-Up**
– Higit na angkop dahil hindi sapat ang pure top-down lalo na para sa baguhang mambabasa.
2. **Dalawang direksyon ng komprehensyon**
– Itaas-pababa (from prior knowledge)
– Ibaba-pataas (from text cues)
3. **Bi-directional interaction**
– May interaksyon ng:
 - **Awtor → Mambabasa**
 - **Mambabasa → Awtor**
4. **Nagpapakita ng aktibong pagproseso**
– Sabay na ginagamit ang tekstong binabasa at dating kaalaman upang makabuo ng kahulugan.

D. Teoryang Iskima

1. **Pagpapakahalaga sa dating kaalaman (schema)**
– Ang mambabasa ay may nakaimbak nang balangkas ng impormasyon sa isip.

2. **Pagdaragdag sa umiiral na iskima**
 - Ang bawat bagong impormasyon mula sa binasa ay *isinisiksik* o *inaangkop* sa dati nang kaalaman.

3. **Pag-unawa batay sa koneksyon**
 - Mas nauunawaan ang teksto kapag nakaugnay ito sa alam na ng mambabasa.